

Важинський Володимир Михайлович,
доцент кафедри права та гуманітарних
дисциплін Івано-Франківської філії
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна», кандидат
юридичних наук

ПРОБЛЕМИ КОРУПЦІЙНИХ ВПЛИВІВ НА СФЕРУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

В сучасних умовах у сфері правового регулювання та публічного управління інвестиційною діяльністю є ряд проблем, які дозволяють використовувати їх для вчинення корупційних злочинів, зокрема, вимагання від інвесторів неправомірної вигоди за прийняття певних рішень чи вчинення певних дій [4, с. 159; 5, с. 42; 6, с. 51], а потім відображення в своїх деклараціях [7, с. 85] і легалізація таким чином доходів [8, с. 292, 9, с. 305].

Такими проблемами є:

- розпорошеність правових норм в різних законодавчих актах щодо різних видів інвестиційної діяльності;
- невідповідності між законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами, які регулюють певну сферу інвестиційної діяльності;
- відсутність чітких процедур надання певних дозволів чи вчинення певних дій або наявність дискреційних повноважень державних органів;
- прийняття підзаконних нормативно-правових актів на рівні різних державних органів;
- регулювання різних процесів у сфері інвестиційної діяльності різними органами;
- надмірна зарегульованість певних сфер сприяє вимаганню неправомірної вигоди під час здійснення контрольних заходів щодо суб'єктів підприємницької діяльності, і як наслідок виникають проблеми з об'єктом інвестування.

Усе це спричиняє погіршення інвестиційного клімату в державі, зменшення довіри як бізнесу, так і громадянського суспільства до сфери інвестицій [11, с. 338]. Відповідно, населення, навчене досвідом заощаджень 90-х рр. XX століття, не поспішає інвестувати свої заощадження. Крім того, наприклад у сфері будівництва житла, зловживання з боку чиновників призводять до складнощів реалізації інвестиційного проекту бізнесом, наприклад, затримки будівництва, складнощів з введенням об'єктів в експлуатацію, підключенням до комунікацій, що в свою чергу має наслідком необґрунтоване підвищення цін на житло, порушення прав інвесторів на своєчасне отримання житла чи іншого проінвестованого об'єкта будівництва.

Так, за даними Європейської Бізнес Асоціації, 78 % європейських бізнесменів не задоволені інвестиційним кліматом в Україні. Серед основних проблем відзначають відсутність реальної

реформи судової системи та корупцію (91 % респондентів), нестабільність фінансового ринку (79 %), відсутність зрушень в земельній реформі (65 %), відсутність поліпшення митних процедур (51 %), невдоволення ходом відшкодування ПДВ (50 %).

На жаль за 2021 рік Україна отримала 32 бали зі 100 можливих отримала Україна в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI). Цей показник знизився на один бал, і тепер Україна у CPI посідає 122 місце зі 180 країн. Це пов'язано з тим, що в Україна досить довго впроваджуються реформи, адже сам державний апарат в цілому не зацікавлений в тому, щоб відбувались системні зміни в публічному управлінні різними сферами суспільного життя в цілому [10].

З початком війни в Україні звісно що знизилась інвестиційна діяльність бізнесу, адже неможливо планувати інвестиційні проекти в складних умовах. Водночас в Україну надходить значна кількість допомоги міжнародних донорів, ці кошти використовуються не лише на відбудову інфраструктури України, світ зацікавлений в будівництві в Україні потужних заводів. Зокрема, не дивлячись на війну турецька компанія Baykar Makina планує завершити будівництво виробничого заводу безпілотників в Україні за два роки [2]. Лише у Львівській області в 2022 році продовжують будувати заводи: асфальтобетонний, сільзавод, завод з переробки льону [1], німецька компанія KREISEL буде завод з виробництва сухих будівельних сумішей і декоративних покриттів.

Також активно розвивається інститут індустріальних парків. Після прийняття влітку цього року законів, якими надають ряд податкових та митних пільг [3, с. 34] учасникам індустріальних парків чи не в кожній області створюється свій індустріальний парк.

Але як не дивно, корупція названа ЄБА як один з факторів, що негативно впливають на інвестиційний клімат в Україні і досі. Вона йде на другому місці одразу після збройної агресії РФ проти України. Нижче тільки слабка судова система, зниження купівельної спроможності громадян та логістичні виклики. Тобто не дивлячись на війну корупція і суди (в тому числі корупція в судах) є основними негативними чинниками для інвесторів в Україні.

Натомість серед позитивних чинників ЄБА вбачає: статус кандидата в члени ЄС, скасування мит та квот на експорт з України, транспортний безвіз з країнами ЄС, відстрочення сплати податкових та митних платежів, а також подання звітності, заходи з дерегуляції. Іноземці планують інвестиції в аграрну сферу, енергетику, ІТ та телеком, будівництво, фармацевтику, FMCG, нерухомість та інше.

Звісно змінились і пріоритети громадян під час війни. Більшість громадян зберігають кошти у іноземній чи національній валюті на банківських депозитних рахунках, а також новим інструментом стали військові облігації, які з початком війни дозволили кумувати громадянам.

Сьогодні перспективними вважаються інвестиції громадян в землю сільськогосподарського призначення, адже ціни на продукти

харчування у світі суттєво зростають. За даними аналітиків ціна на землю зростає на 70 % у найближчі 3 роки. Та як свідчить досвід інших країн; земля – надійний актив, навіть у разі воєнних дій його швидко повертають до стану, придатного до обробки; аграрний бізнес менше піддатливий до криз, ніж будь-який інший.

Вкладання коштів в будівельні підприємства також сьогодні вважають перспективним напрямком, адже в Україні зараз гостра потреба у відбудові житла і вкрай необхідні будівельні матеріали та люди, які будуть виконувати будівельні роботи. Крім того перспективним напрямком розглядають зараз ІТ-компанії, комерційну нерухомість, франшизи закладів, що забезпечують базові потреби населення (продуктові магазини, заклади харчування, пекарні тощо).

Тому, не дивлячись на війну, проблема корупції в сфері інвестиційної діяльності досі залишається вкрай серйозною перепорою для залучення та розвитку різних інструментів залучення інвестицій. Оскільки Україна планує вже в найближчому майбутньому стати повноправним членом ЄС, інституційні реформи, спрямовані на викорінення корупції у всіх сферах суспільного життя повинні продовжуватись попри війну.

Список використаних джерел

1. Асфальт, сіль та льон. Які нові заводи планують запустити на Львівщині. *Твоє місто*: [сайт]. URL: https://tvoemisto.tv/news/chotyry_pidpriemstva_yaki_planuyut_zapustyty_na_lvivshchyni_134115.html.

2. Виробник Ваурактар планує завершити будівництво заводу в Україні за два роки. *Економічна правда*: [сайт]. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/10/28/693164/>.

3. Гега П., Рогатюк І. Пільгове оподаткування як передумова для зловживань та проявів корупції. *Право України*. 2005. № 3. С. 34–39.

4. Дудін М.М. Подолання системної корупції як засадничої стратегії забезпечення підприємницької безпеки в умовах тінізації. *Форум права*. 2014. №1. С. 156–160.

5. Погорецький М. А. Корупція в Україні: стан та заходи протидії. *Протидія корупції в Україні: взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства*: матер. міжвід. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 квіт. 2009 р.). К.: НВВ НА СБ України, 2009. С. 41–43.

6. Погорецький М. А. Щодо боротьби з корупцією у сучасних умовах розбудови України як правової демократичної держави. *Наукові записки Харківського економіко-правового ун-ту*: зб. наук. статей. 2010. Спец. вип. № 1 (8). С. 51–62.

7. Погорецький М., Бусол О. Удосконалення механізму декларування доходів та витрат осіб, уповноважених на виконання функцій держави, та членів їх сімей як один із чинників зниження рівня корупції в Україні. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2009. №2. С. 85–92.

8. Топорецька З. М. Легалізація корупційних доходів з використанням грального бізнесу та лотерей. Реалізація державної

антикорупційної політики в міжнародному вимірі : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 8–9 груд. 2022 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 291–296.

9. Топорецька З.М. Криміналістична характеристика незаконного збагачення. Криміналістика і судова експертиза. 2019. випуск. 64. С. 305–319. <https://doi.org/10.33994/kndise.2019.64.27>.

10. Чи можливі інвестиції під час війни? *Юридична газета*: [сайт]. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/chi-mozhlivi-investiciyi-pid-chas-viyni.html>.

11. Шевчишен А. В. Доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: теорія та практика : монографія. Київ : Правова Єдність, 2019. 534 с.

Вичавка Валерій Іванович,

старший викладач кафедри теорії права та кримінально-процесуальної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, доктор філософії в галузі права;

Козак Сергій Борисович,

курсант факультету правоохоронної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Наша країна уже понад 640 днів перебуває у стані війни. Вочевидь, що зараз усі людські та матеріальні ресурси мають бути зосереджені на захисті та обороноздатності країни. Питання нецільового використання ресурсів не може бути взагалі. Поряд з цим, ми маємо значну потребу в жорстких антикорупційних заходах, задля нашого подальшого успіху у боротьбі з ворогом.

Сучасна практика використання влади та владних ресурсів, з метою отримання особистої вигоди, залишає негативний відбиток на суспільстві, та певним чином перешкоджає його розвитку у всьому світі. Корупція, як системна проблема, впливає на всі сфери сучасного суспільства та є однією з основних загроз для розвитку державної економіки, правопорядку та демократії в країні. Вона тісно переплітається з кожним аспектом життя, підриваючи авторитет органів державної влади та правоохоронних структур, спричиняючи економічні втрати та порушуючи норми права.